

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ШКОЛСКИ ЛИСТ

ЗА ГОДИНУ

1884.

ГОДИНА XVI.

УРЕДИО И ИЗДАО :

Њикола Ђ. Вукићевић.

У Сомбору, 1884.

Штампарија Фердинанда Битермана.

БИБЛИОТЕ
БР
ПЕТРА СТОЈАДИНО
НОВИ САД

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Т
О
М
А
Н
А
К
О
В
И
Ч
И

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

САДРЖАЈ.

Чланци, расправе и извештаји:

- Прво васпитање и забавишта од Н. Ђ. Вукићевића, страна 1., 17., 33.
Реч на воведеније, говорио Д. Прерадовић свештеник, стр. 5.
Природописна лекција за средње разреде народних школа, од С. Коњовића. — Магарац, стр. 7.; Коза, стр. 24.
О набављању учила, стр. 22.
Есмарх о школским клупама, страна 27.
Време је учитељ, стр. 28.
Н. А. Корф. В. Ваничек, стр. 39.
Школа рада по Линднеру, стр. 43., 53.
Дух дисциплине у васпитању, стр. 49.
Клостерско васпитање и образовање, писао Сремац, стр. 56.
Позив учитељев од Ст. Коњовића, стр. 52. 68.
Петко Рајчев Славејков будилац и учитељ бугарскога народа, стр. 57.
Васпитање слепих, стр. 58.
Многојезичност у васпитању по Др. Г. Линднеру, стр. 64.
Моје младом колеги П. од А. Р. П., стр. 69.
Оксид угљика (из школске хигијене) стр. 72. и 90.
Школство у бившој крајини за шк. год. 1882—3., стр. 74
Три пријатеља, стр. 75.
Вјерозаконска настава у комуналним школама, стр. 80.
Седница вис. срп. нар. школског Савета од 16. марта 1884. од В., стр. 85.
Где је рођен Коменски, стр. 91.
Мати као васпитатељица, стр. 92.
Варошки и сеоски учитељ, стр. 96., 113.
Извештај о стању народних школа од Ст. В. Поповића енарх. школског референта, стр. 100. и 106.
Школство у грађ. Хрватској и Славонији свршетком 1882—3. школске године, страна 105.
Каменица со, стр. 107.
Постепени развитак говора, стр. 120.
Стипса, страна 123.
Народност у општем васпитању, стр. 129., 144., 161 и 177.
Моје младом колеги III од А. Р. П., стр. 131.
Сумарни преглед о стању свега хрв. слав. народног школства, стр. 133.
Заклада Д. А. Лике у Будапешти, стр. 135.
Важно школско питање стр. 136.
Рачунска настава у нар. школи. Други разред, стр. 147., 165. и 180.
Опасност варошког васпитања, стр. 149.
Добротвори школе сентаandreјске од П. Берића, стр. 151.
Цртање у основној школи од К., стр. 153
Кад је време за учење страних језика? стр. 154.
О практичном значењу Астрономије, стр. 156.
Посета у заводу за глувонеми, стр. 168

Реч при освећењу споменика П. Апостолевића, говорио Ђ. Голуб свештеник, страна 171.

Мисли о важности испита, од Г. М., стр. 171.

Добротвори срп. основне школе сентадрејске, стр. 184.

Веће обзирање на развитак карактера код ђака, превео М. С. Кончар, стр. 186., 200., 216. и 234.

Школство у сједињеним државама, стр. 188.

Изјава уредништва, стр. 193.

Извештај о испитима у учитељској школи Сомборској 1883—4. године од Н. Ђ. Вукићевића, стр. 194.

Годишњи испит школски у Ст. Андреји, стр. 202.

Седница в. срб. нар. школског Савета од 2. Аугуста 1884. стр. 209.

Морално стање и васпитање у нас, стр. 213.

Српска учитељска школа у Карловцу, стр. 215.

Стање нар. заклада уз срб. учитељску школу Сомборску, на свршетку 1883. године, стр. 218.

Седница вис. срб. народног школског Савета од 1. октобра, стр. 225.

„Школски Лист“ и српско учитељство, од једног српског народног учитеља, стр. 230

Добротвори школе Ст. Андрејске и неколико речи о оснивању заклада народних, од П. Берића учитеља, стр. 236. и 247.

Седница вис. србског нар. школ. Савета од 24. Новембра, стр. 241.

Учитељица пред судом, стр. 245.

Књижевни прикази :

Од професора М. Петровића :

Српска читанка за ниже гимназије, књига прва, саставио Јован Живановић, стр. 62. — Граматика немачког језика по Маку превео Ст. Чутурило, стр. 62. — Јестаственица за малу децу удесио Др. Ник. Ј. Петровић, стр. 63. — Краљевина Србија, написао М. Ђ. Миличевић, стр. 78. — Педагогија према другим наукама од Ј. Миодраговића, стр. 78. — Урођеност или моћ наслеђа, превео Ј. Миодраговић, стр. 78. — Први дар, забавно поучна књига за нашу децу, написао Ђ. Бугарски, стр. 94. — Прва знања о човеку за малу децу, стр. 110. — Старијар срп. археол. друштва, стр. 174.

Од Николе Ђ. Вукићевића :

„Прва читанка за пучке школе у Босни и Херцеговини,“ стр. 125. и 140. — „Педагогија, III. дио. Посебно обукословље, саставио Стев. Басаричек, стр. 220.

Од Драг. Блажека :

Литургија у два гласа од Мите Топаловића, стр. 93. — Зоолошке таблице за зид. Издање Карла Јанека у Табору, стр. 251.

У сваком броју : Школске вести, Разно, Некролог, Промене у школству, Упражњена учитељска места и т. д.

WWW.NJIBS.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„ШКОЛСКИ ЛИСТ“ излази сваког 15. и последњег у месецу. Претплата је за целу годину 3 ф., за 4 месеца 1 ф. а за Србију 8 динара годишње. Учитељи, који имају мању плату од 300 ф., богослови и приправници добијају лист у пола цене. Донеси и претплата та шаљу се: Уредништву „Школског листа“ у Сомбор.

Бр. 1. У Сомбору 15. јануара 1884. Год. XVI.

РАСПИС НАГРАДА.

Да би од своје стране допринели живљем полету наше педагошке књижевности, расписујемо и за ову годину награде за три најбоље педагошке расправе, које ће у течају године 1884. изаћи у „Школском листу.“

Прва је награда *три* дуката, друга *два* дуката и трећа *један* дукат.

Које расправе заслужују награду одредиће умоњени пресудиоци, који су изван нашег уредништва и којих ћемо имена у своје време саопштити.

Награде ове могу добити само народни учитељи и учитељице.

Расправе морају бити оригиналне, а при досуђивању награде неће се узимати обзир на обим расправе, него само на ваљаност.

Писци расправа, које се натичу за награду, не именују се на истима, него треба своје име у запечаћеном писму својој расправи да додаду. Писма уз ненаграђене расправе доцније ће се уништити.

Уредништво се нада, да ће овај распис награда наћи одзива у нашем учитељству и да ће оно многобројно окушати своју снагу у утакмици, на коју га позивамо и која може бити само од користи за српску школу.

У Сомбору 1. јануара 1884.

Уредништво Школског Листа.

ПРВО ВАСПИТАЊЕ И ЗАБАВИШТА.

„Пре него што почне дете распознавати шта је добро, шта ли је зло, већ треба да оно избере и чини добро.“ Тако нас учи небесна мудрост у књизи пророка Исаје. —

Васпитање се мора започети врло рано још за првих година детињих, у којима је дете непоковарено и слободно од сваког неваљалог уплива туђинског, а не тек онда кад се разум детињи разбуди и развије.

Којим се начином почне развијати духовни живот у детета, тим ће ићи оно и даље по природним законима.

Прво ваљано васпитање у кругу породичном даје правац животу детињем, душу му напaja са оним што је лепо, добро и

свето; а што се у њежном добу младости пренебрегне, то се по-
зивије веома тешко исправити може.

По једногласном мњењу најславнијих мудраца прво се
васпитање најлакше и најбоље добија у уредној, духом љубави
и побожности задахнутој породици. Добра мати је прва и при-
родна одхранитељка и васпитатељка своје деце. Њена љубав, њено
самопрегоревање, њен пример благотворно упливише на телесно
и душевно образовање дечије. Отац својим угледом и важношћу,
својом озбиљношћу, строгошћу и сталношћу допуњава њежну
љубав материнску и с матером заједно даје деци родитељски
углед. Познавајући и љубећи њих и доброту њихову долази
дете до прве слутње о Богу као најбољем отцу, о доброту, мило-
сти и старању Божијем о људима, и ту се зачиње основа праве
побожности. Старија браћа и сестре у честитој и уредној по-
родици штогод добра виде од својих родитеља, то пренашају и
на браћу своју и љубазношћу својом много помажу својим
родитељима при васпитању млађе деце.

Осведочена је истина да право и успешно васпитање
може бити само на основу побожности и моралности, па како
је христијанство најбоља и најсавршенија религија, религија
љубави, врлина и човечности; то се са темељним разлогом може
рећи, да само тамо добро напредује прво васпитање, где у
породици влада чисти дух христијански, где су родитељи за-
дахнути вером, љубави и надежом, где су они прави и непри-
творни христијани и поштени разборити људи, који су свестни
свога светог положаја и задатка, и којима благо своје деце на
срдцу лежи.

Човек живи двојаким животом. Телом својим припада
он земљи а духом је члан духовног света, чедо Божије за
вечност опредељено. Он стоји у средини између видљивог и
невидљивог света; он живи животом природним, животом дру-
штвеним и животом у Богу.

За овакав живот и за све ове одношаје почиње се дете
припремати на крилу мајчином и у милом кругу породичном,
који у првим живота детињег годинама за децу заступа и цркву
и грађанско друштво. Али кад се у деце пробуди самосвест,
кад се у њих појаве оне три моћне склоности: склоност за
друштво, за радњу и за подражавање, онда је врло добро а у
многим случајевима и нужно, да се деца од четири, пет и шест
година, како она која добро домаће васпитање добијају, тако и

она која ма из којег узрока немогу се на дому добро васпитавати, шаљу у јавно дечије забавиште. Она прва деца у том заводу успоред са домаћим васпитањем, васпитавају се и развијају телесно и душевно у друштву својих вршњака, и припремају се за школу, а ова друга ту се чувају и одхрањују, те тако им се у забавишту накнађује, допуњава и поправља домаће васпитање.

Међу заводима за чување и васпитавање мале деце разликовати ваља у строгом смислу ова три завода : Дадиљиште, хранилиште и забавиште.

Дадиљиште је завод за новорођењу одојчад и за дечицу врло малену испод треће године. Први такав завод установио је Француз Марбо (Marbeau). У Паризу и у другим великим градовима дадиљишта су веома спасоносни заводи за чување и одхрањивање невине одојчади, којих матере изван куће радећи по цео дан тешке послове, морају себи насуштни хлеб заслуживати. Називају се ови заводи и јаслице (*crèche, Krippe*), за спомен витлејемских јасала у вертепу, у којима је мајка Божија новорођенога Исуса Христа положила. У осталом ова дадиљишта се само као човекољубиви заводи могу препоручити, тамо где љута невоља и нужда за одржање живота матер од свога чеда зарана одваја. Па и у том случају ваља да мати свако вече своје дете кући води и преко ноћ над њиме лебди, а недеље и остале благе дане на сваки начин треба да детенце таково код своје матере у породичном кругу проводи.

Хранилиште је завод за чување оне деце од 3—6 година, чији родитељи изван куће радећи хлеб свој заслужују, и који у обште нису у стању, да сами на своју децу пазе, да се с њоме забављају и да их добро васпитавају.

Задатак дечијег хранилишта је, да се деца у њему одрже под надзором и сачувају од сваке телесне и моралне повреде; уз то се деца у хранилишту сиграју, уче матерњем или туђем језику, молитвицама, песмицама и основима рачуна.

Прво дечије хранилиште основао је 1780. године еванђелички свештеник Оберлин у селу Стајнталу близо Страсбурга. Он је своје хришћане учио и упућивао да брижљиво обрађују своју доста неплодну земљу и да се са занатима баве, и тим се за кратко време подигло благостање тамошњег народа и одомаћио уредан и питомији начин живота међу стајнталским становништвом. За сачувати малу децу од повреде и опасности,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.inib.rs

док им родитељи далеко од куће послове своје одправљају, науми човекољубиви Оберлин дати сеоској деци у свом дому стално уточиште, те с тога понуди родитеље, да своју децу, која још нису за школу дорасла, свако јутро његовој кући доводе. Ту их је у пространој једној соби честита супруга свештеникова по упутству свога мужа чувала, забављала и васпитавала, а у том материнском раду помагала јој је једна добра девојка из суседства. После неког времена распространи Оберлин ово дечије хранилиште узевши под најам за ту потребу једну оближњу кућу, у којој установи он право, уредно и подпуно хранилиште за чување и неговање сеоске деце, где су под надзором добротворне супруге његове одраслије сеоске девојке и младе жене практично училе, како ваља око деце ићи, децу чувати и надгледати, и са чиме их ваља забављати.

У овом хранилишту су се деца сваког тежетника од јутра до мрака бавила, и ту им се и добра храна у одређено време преко дана давала. Сав разговор у хранилишту овом вођен је на француском језику, што је дaista неупутно било, јер су ова деца била немачка. Деца су ту слушала лепе приповеднице, учила песмице, сиграла се заједно, навикавала су се реду и пристојности и неке су лакше послове радила; најстарија деца од 5 и 6 година учила су још прести и по мало шити а уз показивање библијских слика упознавала су се са најглавнијим догађајима из живота Христа Спаситеља. Родитељи дечији благосиљаху свог доброг свештеника и његову достојну супругу, јер су без бриге могли на њима у све тежетне дане дечицу своју у хранилишту остављати, где су ова одржана, сачувана, нахрањена и добро васпитавана била.

Угледајући се на пример Оберлинов оснује кнегиња Павлија Липе-Детмолдска прво немачко дечије хранилиште у граду Детмолду године 1802. У ово хранилиште примала је она малену децу сељачку за време летњих послова. Родитељи су свако јутро пре полазка на посао дечицу своју у хранилиште доводили а у 8 часова у вече, по свршетку пољског посла, долазили су они у завод по децу, коју су сачувану, нахрањену и весело расположену кући водили.

Дадиље су у овом заводу с дечицом лепо и умиљато поступале, а двајест одабраних госпођа сваки дан редом водише бригу о том, да се чистота и ред у заводу строго држи, да се

деца чисто држе, добро хране, прикладно одевају, брижљиво чувају и користо забављају.

(Наставиће се.)

РЕЧ НА ВОВЕДЕНИЈЕ.

У слаткоумилном ирмосу данашњег великог празника нашег, чуди сте, Богољубљени Хришћани моји, да и

„Аггели вхождение пречистыя зряще оудившася, како Дѣва вииде въ святая святыхъ“ ! (цркв. песма.)

Васцелу родбину, и још многе часне девојчице у бело обучене скупише благочастиви родитељи пресвете дјеве Марије, те са запаљеним у руци воштаницама уведоше трогодишњу тада ћерку своју у св. храм на васпитање, а тиме испунише дани завет свој Богу.

Свечаност та тако је велика била, да се силан народ слегао на ту красоту и дивоту, та и сами су се Анђели божији на небу дивили гледајући тај свечани улазак у храм, — као што нам св. наша црква у песми својој данас казује.

Из историје овог догађаја можемо се уверити да је избрана Богоотроковица провела више година у том светом храму непрестано мислећи о Богу, поучавајући се у закону божијем и упражњавајући се у добродетели; сво време своје проводила је у молитви, у читању св. Писма, у појању св. Псалмова и у вежбању у рукоделању. Плод таког васпитања био је тај, да је била са свим смирена и благообразна, да никог неје вређала, да је сваком добро желела, да се клонила од гордости и сујете, — никаква зло неје било у њој; а међутим је fine женске послове тако изучила, да је доцније *доламу*, т. ј. доњу хаљину, сама Христу Спаситељу тако вешто откала и израдила, да на целој хаљини ни једног једитог шва неје било.

Ето вам, благочастиви Хришћани моји, укратко описах детињство мајке божије, нацртах вам стазу, којом је она пошла од ране младости своје, а то е стога што сам уверен да ће овај пример бити сваком оном „који има уши да чује“ заиста „на поправљање.“

Та узмимо само, љубазни моји, слике и прилике у којима ми живимо данас, пак ћемо увидети да смо далеко као родитељи изостали за родитељима пречисте Богоотроковице, а да су нам кћери далеко заостале од непорочне владичице, кћери Јоакима и Ане!

Какву улогу у животу човечанском играју женскиње као домаћице е једне, а као матере е друге стране, — сваком је познато.

Сваки од вас, љубазна браћо, зна ону дивну ерпску пословицу, која вели да „не лежи кућа на земљи, већ на жени.“ Велика наука лежи у тим речима, јер нам се у њима искуство народно казује. . . .

Бадава ћеш се ти, вредни домаћине, трудити и радити, што-но веле, из петиних жила, ако немаш честите домаћице, која ће умети чувати и паметно располагати твоју горким знојем заслужену зараду; твој је задатак да сгрћеш, а женин да располаже; према томе ти си гост

кући, јер си ти радин, који ван куће радиш и у кућу свлачиш, — а на жени ти кућа лежи, јер она ти зараду прима и њом располаже. Па ако је она мудра, штедљива и вредна, твоје ће имање сачувано и повећано бити; али ако ти је она мало-паметна, — ех, онда ти је сав труд узаман, јер „више жена напретком разнесе, нег што муж мерицом нанесе“ — вели наша друга пословица.

Бадава ћеш ти, честити домаћине, чувати поштено име своје и своје куће, ако ти га жена каљала буде; бадава ћеш тражити од других поштовање, ако те жена твоја не уме поштовати; бадаве ће ти бити, ако ти и узидеш правим путем, ако ти жена странпутицом пође, — и ти ћеш морати посрнути, јер је она половина твоја, и кућа ће ти твоја тада посрнути, јер „кућа не лежи на земљи већ на жени“! . . . .

А шта тек да рекнем о жени као о матери? Као год што се тело сваког новорођенчета првим даном са мајчиних груди напаја, исто тако и млађана му душа прву храну од мајке добива. Па, што дете даље разумније бива, оно се све јаче мајци приљубљива, јер је на мајку једино и упућено. Природно је дакле да ће се дете у свему на мајчин угледати пример, и њезине савете слушати. Прве дакле основе, управо рећи, темељ васколиког васпитања, прима дете у кући родитељској, — од матери своје.

Па кад је то тако, онда можете себи лако представити од каквог је превеликог значења по живот човечији образованост женскиња.

Па како ми у том погледу стојимо? С болем у души признати морам, да ми Срби баш у том погледу од свију осталих народа најгоре стојимо.

И тек једва у најновије доба и то тако рећи у дванаестом часу показаше се и код нас први знаци свести, те почесмо дизати васпиталиштне храмове и за другу половину нашу, за женскиње наше.

А каква треба да су нам та васпиталишта, и чему треба да се у њима дечица наша уче, нека нам за пример послужи васпиталиште и васпитање богоизбране отроковице. Морамо их учити да непрестано мисле о Богу, као оцу нашем; морамо их учити закону Божијем, а да избегавају и сам разговор са безбожницима, јер св. Псалмоневац вели:

„Благо човјеку ономе који
„Не збори ријеч са безбожником,
„На путу грјешних који не стоји
„Нит' трпи трулеж у друштву свом
„Већ који закон Богодан
„Вазљуби тако, да о њем мисли
„И ноћ и дан!

„Тај је к'о дрво крај врела чиста,
„Које не губи никада листа,
„И у вријеме којено своје

„Плода обилно да.

„А безбожници нијесу тако, —

„Већ су к'о лаки

„Пред вјетром пра . . . .

Морамо их учити да су смирена и Богобојазна, да се клоне од гордости и сујете, а Богу да се непрестано моле. Морамо их настављати тако да им, „како с права пута душа млада не залута.“

„Јер Господ знаде праведних пут,
„а пут ће грјешних погинути“! (I. пс.)

Морамо их учити и тумачити им све истине св. наше мајке цркве православне, учити их да чврсти и постојани у вери својој до гроба свога остану, — а веру ту своју добрим делима засведочавају, јер је „вера без добрих дела мртва,“ вели св. писмо; а песма нам наша народна вели да, кад човек с овог света пође,

„Ништа собом не понесе
„Већ скрштене беле руке
„И праведна дела своја“!

У свему дакле, па и у самим женским пословима нека нам је за пример сама Богородица, која је у свему, пак и у самим женским радovima, тако савршена била, да јој данас нигде равне нема.

А да нам се женске тако васпитати могу, морамо се постарати за такве школе, школе које ће одговарати духу нам народном, духу вере наше свете православне; школе, које ће нам женски наш подмладак преобразити, — а затим настављати и усавршавати оно, што тако препорођене мајке у душу дечице своје усађивале буду.

До нас дакле стоји. Ми се као родитељи морамо старати, морамо се *жртвовати* за љубав среће нашег подмлатка, па и последње ленте не пожалити.

Тим ћемо се до душе лишити ових земних блага, али ћемо души место ухватити, а потомству нашем спремити срећну будућност и овога и онога света.

У то име, Хришћани моји, и стадох на ово свето место да вам рекнем коју на данашњи благ-дан, у то име и помогла и помагала вам данашња велика *слава наша*. — Амин!

У Голубинцима 1883.

Д. Прерадовић,
свештеник.

ПРИРОДОПИСНА ЛЕКЦИЈА ЗА СРЕДЊЕ (III. И IV.) РАЗРЕДЕ НАРОДНИХ ШКОЛА. Магарец.

Учитељ (-ица) приказујући ђацима магарца било живог, било насликаног пита: „Како се зове ова животиња?“ — а прозвани ђак одговарајући у потпуној реченици вели: „та се животиња зове *магарец*, кеџац (осао). *)

*) Ако учитељ (-ица) свуда, где је можно, употреби *написани* начин предавања, то ће без сумње лако постићи цел. Прим. С. К.

Тело му у многоме личи на тело коња, само је магарац мањи и ружнији од коња; *изглед* му је жалостив и дремљив, због чега га слабо уважавају. По телу је покривен дебелом *кожом*, која је обрасла *длаком*. Пре су људи држали да је магарац изметнут коњ, али се вараху у томе, јер његова је врата тако исто стара као и коњска. — *Главни* (снољашњи, видљиви) *делови тела* му јесу глава, врат, труп, ноге и реп.

Глава му је велика, дуга и зденаста, и готово на четири ћошка. — На глави му је: чело, уши, очи, нос, уста и у њима: језик, вилице и зуби. — *Чело* му је пљоснато — *Уши* (на броју 2) су му дуге, и веома покретљиве. Магарац има оштар слух, због чега га држе да је плашљив, јер страшљиве животиње обично добро чују. Кад га госа претовари, он спусти главу и оћули уши. — *Очи* (на броју 2) су му велике и округле. Магарац врло добро види. Кад му покрију очи, он не ће да се макне, ма како му било. — *Нос* му је такође врло добар, а то се види по томе, што не ће ни да омирише оно, што није чисто. *Уста* су му велика а усне (горња и доња) дебеле. Кад га и сувише муче и киње, он само зине и усну увуче. Језик му је дуг и меснат. Зуби су му као и у коња.

Врат му је дуг и са страна утињен; гриве нема на њему, него дужу *длаку*.

Труп му је ваљкаст и оздо чисто виси а озго је кроваст.

Ноге (на броју 4) (дакле је *четвороножна* животиња) су му тање и краће него у коња, али много поузданије, због чега га многи млинари држе. Магарац ходи лагано и тихо, но притом смотрено и поуздано, да не ће никада поклизнути, због чега је најзгоднији да носи људе и терете преко стѐна, стрмѐна и клизавих путова. По равницама носи и вуче магарац мале терете. Кад иде, каса или трчи са свим личи на коња, само што ситније корача и лакше ходи. Воли да обиђе брљу, само да не укаља ноге. На свакој нози оздо има магарац копиту (магарац је дакле *коштар-животиња*).

Реп му је подужи а на врху од дуге длаке китњаст.

Длака му је готово увек суре, бледе *боје*, ретко пак мрке или црнкасте.

На леђима и преко плећа има црну попречну пругу у виду крета. Дебела кожа му није тако осетљива као у коња, али је врло чиста као ни у једне сродне му животиње; бубе га не вређају. Како магарца нико не чисти, он се често ваља по трави а никада у бари и у блату као коњ.

Магарац је миран, понизан, дурашан и трпељив. Њега по вољи бију и шибају, и на сву меру муче и киње; и може бити да због толиких батина, оскудице и терета није више тако угледан као што је пређе био, него изгледа сувише матор. Магарац веома воли свога госу, позна га из далека и разликује од других. Добро запамти место, где је некада био и пут, којим је ходио. Поред свију тих добрих и одличних особина, опет се магарцу код нас подсмевају и ругају. На срећу његову поред свега тога је веома јак, а да није — он би давно угинуо поред сурових и бездушних људи. Иначе је магарац спор и тром а лако бива и лењ. Студен мање подноси од коња, на хладноћи закрљави и скапава. У спа

вању често живо сања, па све бацака ногама, те се тиме — ако је у ускуј кошари — сâм осакати и омлитави. Не иде радо у воду, и због дебеле коже му не осећа кад га бију и кад га зарезници боду. Не поболева лако, него лако бива јогунаст (тврдоглав) и пакостан. У врућим и бреговитим земљама уљудније поступају с магарцем, па с тога тамо боље расте, длака му је мрча и углађенија, очи живље, брже ходи а даје се и јахати; тамо је он много краснији, бадруји и уваженији. Није добро питомити магарца, јер је дивљи магарац много већи, бржи и одважнији од питома а при том дурашнији и од коња. У врућим земљама живи магарац у великим ергелама. Без основе се назива глупим, јер коњ није много паметнији од њега. Неки мисле да магарци предсказују: какво ће време бити, а на име, да ће бити лепо време кад се они ваљају и весело скачу, а кад шиље ушима и њачу, да ће бити кишовито и ружно време. Магарац може доживети 30 година.

Глас му је хрпав и немио-њакане. Магарац њаче само онда, кад је гладан и кад је веома раздражен.

Мужак се зове магарац, кеџац (осао), *женка* пак магарица, кеџа а *младе* магаре, пуле, кеџче, ђуше, које је живахно и окретно, лако скакуће и поносито држи главу. Магарица опули само једно магаре, пуле, које у почетку сиса материнo млеко (магарац је *сисавац*-животиња.)

Магарци живе и у хладним и у врућим земљама. Магараца има и питомих и дивљих (напред је већ казано, како где поступају с њима и какви су према томе). Код нас иду с овцама, пастири их јашу а сиромашни људи служе се с њима мечто кôњâ.

Магарац није избирач у *храни*, задовољан је са свачим, све што коњи и друге животиње не бегенишу; радо једе траву, зрнење и слано корење а жељно поједе и најгори коров и чкаљ, и то како на паши тако и у кошари. Но у толико му је нежнији кус и већма пази на пиће; пије само чисту воду а нечисту не ће ни да омирише.

Корист је од магарца доста велика. Док је жив знамо, како и чиме нам користи. Млеко магарицино одавно пију по наредби лекарској они, који болују од груди. Од млека тога прави се *пармесански сир*. Месо дивљег магарца је као нека посласаница а у неким земљама меша се с другим месом, те се праве кобасице. Како му је кожа чиста и дебела, то се прави од ње кожа за писање, тако звани *пергаменат*, и кожа за ципеле *шагрин*, а поданињу се њоме и добоши. Од костију његових правили су људи у старо време врале.

Поређење магарца с коњем.

А. СЛИЧНОСТИ.

Обе су ове животиње веће домаће животиње. Човек их је од старине узео у службу и припитомио. Оне су дакле *ишгоме домаће животиње*.

Облика су, тако рећи, једнаког. Глава им је дуга и готово на четири ћошка. Чело пљоснато; очи велике и округле; уста велика, усне дебеле, језик дуг и меснат а зуби једнаки. — Врат им је са стрâнâ утињен. — Труп им је ваљкаст, оздо виси а озго је кроваст. — Имају четири ноге а на свакој оздо копиту (нерасцепљен папак). Реп им је дуг.

www.uns.gov.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Женке им, кобила и магарица, доносе само по једно младе на свет (ждребе и пуле), које се млеком материним у почетку доји. Они су дакле *сисавци*, — и то *четворonoжни* и *длаком покривени сисавци*.

Обе се хране особито травом, корењем и зрном, дакле *биљном храном* и делом су често на паши а делом у коњушници.

Оне се употребљавају како за јахање и ношење терета, тако и за вучење дакле су *теглеће* (теретне) *домаће животиње*.

Б. Р А З Л И К Е.

Магарац је краћи и нижи, дакле *мањи* од коња; има пак дуже уши и дебљу кожу него је у коња.

У коња је *красан реп* с дугом длаком (струном), — магарац пак има го *реп*, а на крају овога киту од длаке као украс.

Коњ је разне *боје* а на име: црне, мрке, црвене, сиве, беле и т. д. — А магарац је готово увек сив, блед, ретко пак црнкаст или мрчаст; преко плећа има црну попречну пругу а по леђима уздужну пругу исте боје, дакле крст.

Магарац је спор, тром и тих, лако се улењи; *ход* му је поуздан и више *издржи* од коња; може и више да *носи* од коња; — Коњ је у опште лепши и виткији, па и срчанији али се и лако *распусти* и *подивља*. — На против магарац може још мање поднети *студен* него коњ; он *закржљави*. Код нас жалосно изгледа, чему много доприноси то, што га рђаво хране и што рђаво поступају с њим; у топлијим земљама је он много лепшега стаса. Магарац често у сну тако живо сања, да бацака ногама околу себе, и тиме се, ако је у уској коњушници, често сâм убогаљи; не иде радо у воду; због дебеле коже не осећа тако ударце и убоде; не болова лако, али лако постаје јогунаст и пакостан; може доживети 30 година; мисли се да магарац предказује какво ће кад време бити; о мудрости магарчевој много се приповеда.

Магарац *више отегнуто* и — *а* (*њаче*), а коњ јасно *хрже*.

Магарац се лошије и слабије (мање) *храни*, задовољан је с коровом, чкаљем и корењем (сђним), али пије само чисту воду.

Млеко магаричино пије се по наредби лекарској против грудобоље а месо се меша с другим месом и употребљава се у неким земљама за *кобасице*; од дебеле и чисте коже прави се *пергамент*, *шагрин* а подапињу се њоме и добоши.

НА РАСПИС НАГРАДА ЗА ГОДИНУ 1883.

Славном Уредништву „Школскога Листа“

у Сомбору.

Одзивајући се молби славног уредништва, да би овдашњи учитељски збор изрекао пресуду о чланцима, који су у Школском Листу о. г. писани за награду, збор је тог мишљења, да чланак „Пажња“ у 23. бр. добије награду од 2 дук. а они из историје педагогије у бр. 5. Народне школе у Инглеској, у бр. 6. Васпитање Језуита, у бр. 7. Франке и пијетисти, да се награде са 1 дук.

Она награда од 3 дук. да остане за 1884. г. из узрока, што је

овај први чланак „Пажња“ по својој краткоћи одвећ награђен са 2 дук., а они други опет за то се по мишлењу збора са 1 дук. наградити имају, што су просто казивање онога, што се у повесници педагогије и на другим местима већ и то опширније находи, и што избор њихов није погодио оно, што би се за наставу и васпитање препоручити могло: Белов и Ланкестров начин из нужде је уведен тамо, где се ишло за тим, да један учитељ може већи број деце учити. Овај начин наставе и васпитања не може одговорити цели школој, јер „монитори“ немогу никад заменити учитеља, па и „генерални монитори“ у место васпитаоцу предочене цели понајвише би обратну постижавали, што се млади питомци дају лако обманути, привикавају се варању и рађа се у њима на овај начин завист, из које се потворе често рађају.

Васпитање у Језуита, које је скучавало слободно мишлење а неговало робски дух и служило само неким одређеним себицим целима, не може се препоручити за рационалну наставу и васпитање.

Пијетисте такође су једнострано децу обучавали и васпитавали на основу тврде вере само у чудеса — друге врлине човекове ван ове побожности, која оваким начином лако прелази у притворство, слабо су неговали.

Најпосле овај збор мисли, да би најбоље било, кад би сл. уредништво у Школском Листу истакло теме за писање чланака за награду, као што би могле бити:

Шта је задатак учитеља уопште?

Које су мане домаћег васпитања?

Шта се има чинити при васпитању женских?

Шта има да чини учитељ за одржање запта?

Које су зле следи једностраног образовања?

Какав је савестан учитељ?

Како се може деци омилити похађање школе?

Шта чини народна школа за образовање људско?*)

Овакове и овима подобне теме изазвале би учитеље, да пишу расправе, које би знатно упливисати могле на добру наставу и васпитање у народној школи.

Још би се могло приметити и то, да се писци чланака за награду непотписују ни са првим писменом свог имена, а камо ли да га целог потписују. Ово је нужно безпристрасне оцене ради.

Из седнице учитељског збора држане у Сентомашу 23. Дец. 1883. г.

Милан Ј. Насрић,
перовођа.

Др. Плавшић,
председник.

Позивајући се на саопштени допис јављамо, да је писац чланака „Из историје педагогије“ г. М. Симеон Кончар, народни учитељ у Јошани крај Удбине, а писац чланка „Пажња“ г. Стеван Коњовић, народни учитељ у Сомбору, потписао се већ под својим чланком. Истој господи су досуђене награде већ одпремљене.

Уједно нам је пријатна дужност да се славном српском учитељском збору у Сентомашу топло захвалимо за готовост, којом се одазвао нашој молби, да се оцењивања послатих нам чланака прими.

Уредништво „Школског Листа.“

*) Нека су те теме топло препоручене овогодишњим писцима за награду. У. П. Л.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

WWW.UNILIB.RS

(Српска учитељска школа у Горњем Карловцу.) Ове школске године уписало се у исту 35 ђака, и то 24 приправника и 11 приправница. По разредима овако: у I. њих 11 (8 м. 3 ж.), у II. њих 10 (5 м. 5 ж) и у III. њих 14 (11 м. 3 ж.) Да ова школа — као што је већ толико пута у изглед стављано — добије већ једном право јавности, јамачно би број ученика у истој био двапут и трипут већи.

(Београд.) „Просветни Гласник“ досадањи орган министарства просвете престао је од нове године да излази.

(Ниш.) Ове школске године отворен је овде и седми разред гимназије и тако има сада у Србији три потпуне гимназије. У свих седам разреда уписало се 202 ученика, од којих су 24 женска деца. Исто је тако и у овдашњој учитељској школи отворен ове године један разред више, тако да сада има три разреда, у које се уписало 75 ученика. Нишка основна школа има 20 разреда, 12 мушких и 7 женских, са преко 1200 деце. Сем тих наших школа имају и Турци неку врсту своје основне школе, а до скоро имађаху и Јевреји. (Б. Д.)

(Загреб.) Хрватски педаг. књижевни збор решио је међу осталим на својој главној скупштини, која је одржана последњега дана минувле године, да се земаљска влада замоли, да изашље на изложбу женског ручног рада, која се приређује идућег лета у Новоме Саду, учитељицу рада на кр. препарандији у Загребу гђу Басаричкову, која би после имала дужност, да поднесе свој извештај о тој изложби. — Друго овдашње учитељско друштво „Учитељска задруга“, ком је циљ потпомагање учитељске сирочади, имало је своју главну скупштину 20. дец. пр. год. Друштвена имаовина износи скоро на 29.000 ф., а прошле је године издано на сирочад до 1000 ф. и на потпоре 314 ф.

(Нов педагошки лист.) У Задру почиње од нове године да излази нов педагошки лист „Зора“. Уређиваће га професор Вицко Данило и учитељ Михо Зглав. Цена је листу на целу годину 3 ф., а на по године 1 ф. 50 н.

(Награде за свиларски рад.) Прошлога лета гајили су приправници и приправнице трећега разреда у српској учитељској школи у Сомбору свилене бубе и на свршетку израдили су писмену задаћу о поступку при том послу. Кр. уг. инспекторат за свиларство у Сегзарду, ком је управа учитељске школе поднела извештај о гајењу буба у заводу и писмене радове ученика и ученица, наградио је два приправника и две приправнице, који су највише успеха показали, са 10 и 5 франака, и то до бише прву награду од 10 франака: г. Сима Манојловић, сада учитељ у Немету и гђца Драгиња Антонијевића, кандидаткиња учитељства, а другу награду од 5 франата: г. Тодор Ракић, сада учитељ у Пивници и гђца Анастасија Антонијевића, сада учитељица у Ђали.

(Словенске школе у Трсту.) Ма да у Трсту има 26.000 Словена, ипак немају они ни једне словенске школе. Сада је пак словенско политичко друштво „Единост“ поднело тршћанском магистрату петицију, потписану од 1428 отаца породице, у којој захтевају, да се за њихову децу установе две словенске народне школе. По садашњој политичкој струји у

Аустрији извесно је, да ће се то захтевање и испунити упркос свој опозицији тршћанских Талијана.

(Бугарска.) Бугарски учитељи основали су учитељско друштво под насловом: Св. Кирил и Методије, ком ће управни одбор бити у Пловдиву, а у сваком округу биће окружни одбори. Друштво то издаваће до скоро школски лист. У кнежевини Бугарској постоје две мушке препарандије са двогодишњим течајевима и то у Шумену и Царибреду, а ове је године основана у Румелији и Казанлику троразредна препарандија, коју полази већ сада у I. разреду до 50 ученика. (Н.)

(Прага.) Чешко свеучилиште, које још нема богословски факултет, полазе ове године 1369 ђака, а немачко, које има и богословски факултет, 1334. Чешка политехника броји ове године 532, немачка 288 слушалаца.

(Русија.) У руском министарству држе се саветовања о реформи вишега рускога школства. Дневни листови јављају, да се влада на све могуће начине труди око тога, да се омладини приступ у више школе што већма — отешта. Школарина — која је већ сада нечувено велика — има се знатно повисити; сем тога се предлаже, да се у будуће од свеучилиштних слушалаца захтева кауција у износу од 500 рубаља, која би била као јамство за њихово лојално владање према школским властима. Разуме се да ће на тај начин свеучилишта бити приступачна само синовима богатих родитеља.

(Ученици у мађарским гимназијама у Бачкој.) Поред српске велике гимназије у Новоме Саду постоје у Бачкој још 4 велике и две мале гимназије са мађарским наставним језиком. У исте се уписало ове школске године ученика: у Баји 228 (према предходној години за 47 мање), у Суботици 367 (према предх. год. за 24 мање), у Новоме Саду 196 (према предх. год. за 35 мање), у Сомбору 265 (према предх. год. за 38 мање), у Новом Врбасу 97 (према предх. год. за 4 више) и у Сенти 120 (према предх. години за 23 више.) У свима мађарским гимназијама у Бачкој има дакле 1273 ученика, што је за 117 мање него предходне године.

(Исправак.) Његово Величанство поклонило је „Етвешовом фонду“ и „Земаљском сиротишту угарских учитеља“ по 1500 ф., а не као што је у прошлом броју погрешно јављено по 15.000 ф.

РАЗНО.

(Јелка и вертеп у Сомборској школи.) Већ од неколико година постоји у Сомбору обичај, да се на Бађњи дан после подне по свршетку службе Божије у великој дворани народне школе држи дечија свечаност „Вертепа.“ Ове године на Бађњи дан први пут унешена је и „Јелка“ или „Божиће дрво“ у школу, и држана је у присуству родитеља дечијих и свију учитеља и ученика светковина по сљедећем програму. 1. „Рождество твое“ појажу сви ученици. 2. „Повест о Благовестима“ приповедала је Надежда Вујићева ученица II. разреда. 3. „Богородице Дјево“ појажу женска деца. 4. „Повест о рођењу Христовом“ казивао ученик II. разреда Славковић. 5. Старинску србску божићњу песму „Витлејеме славни граде“ појала су сва деца. 6. „Повест о анђелима,“ који славаху

Христово рођење, причала је мала Иванка Стојковићева ученица II. осн. разреда. 7. „Слава во вишних Богу,“ појаху сви ученици. 8. Пастири Витлејемски словио Гедан Радуловић ученик II. разреда. 9. Ликуј днес Сионе“ појаху ученици. 10. „Мудри звездари“ приповедала Јованка Маширевићева. 11. „Дѣва днес“ појао хор. 12. „Бежање у Египет“ приповедала М. Шикопаријна ученица II. разреда. 13. „Вси јазници“ појао ученички хор После тога разјаснио је управитељ школски Вукићевић значење ове светковине и симболично значење божињнега дрвета, које нас подсећа на „дрво живота“ у рају, — и раздао је на дар оним ученицима и ученицама, који се најбоље владају и најприлежније уче, 30 примерака своје „Спомоћне књиге за разјашњавање црквенога појања.“ Затим деца још једанпут одпоје песму: „Вси јазници“ и тиме се ова побожна школска свечаност заврши. У исто доба и на исти начин у присуству многога народа држана је овака свечаност али без јелке, у салашким школама на Буковцу и у Жарковцу.

(*Нов лист.*) Од нове год. покреће на Цетињу наш познати књижевник г. Јован Павловић лист за књижевност и забаву под насловом „Црногорка.“ Овај лист доносиће разне поетске саставе уметне и народне, расправе о појединим неосветљеним питањима наше историје и саопштаваће разна градива за боље познавање наше прошлости; доносиће расправе о појединим питањима наше књижевности, а по потреби освртаће се и на страну књижевност; доносиће критичне претресе појединих књижевних дела наше књижевности и бележиће верно све што се у њој појави. „Црногорка“ ће излазити један пут у недељи дана, и то: четвртом, на целом табаку а стаје за Аустро-Угарску (и за Босну и Херцеговину) 6 ф. а. вр. на годину, 3 ф. на по године, а 1 ф. 50 н. на три месеца. Преплата се шаље на г. Петра Рамадановића у Котор.

(*Сарајево.*) Код оvd. православне општине постоји фонд од 450 цесар. дуката, основан од више добротвора младежи, из којег се сваке године пред божиње празнике набавља одјело за сиромашну школу дјецу. Фонд тај из године у годину расте, да тако све боље и боље служи намијењеној му добротворној цијели. У то име ће и ове године оvd. православна школа да приреди о св. Сави бесједу са игранком, од које ће чист приход одређен бити на повећање горњега фонда. Православни црквени кор у Сарајеву, који сачињавају кандидати учитељског образовалишта у Сарајеву, мушка дјеца из овоградске дјечачке школе и женска дјеца из овоградске дјевојачке школе заједно са своје двије учитељице, пјева други дан божињнег празника литургију од Корн. Станковића за сопран, тенор, алт и бас компоновану. Овај ће кор и даље гајити црквено православно хармонично пјеније, те сваке недјеље и празника у цркви појати. (S. L.)

(*Црквене композиције.*) Г. Никола Трифуновић ђакон, кога је српска влада на то одредила, уредио је и спремио за штампу целокупне црквене композиције поч. Корнелија Станковића првог српског композитора. Први део црквеног певања, осмогласник изнеће 115 штампаних табака; а са свим празничним певањем изнеће на 300 табака. Ми ћемо се

радovati ako што пре ова дела првог српског виртуоза, која је српска држава откупила, угледају света. (Б. Д.)

(*Књижевност.*) Г. Ђорђе М. Бугарски слушалац више педагогије у Бечу позива на претплату на забавно-поучну књигу за нашу децу, којој ће бити наслов „Први дар.“ Књига ће изнети најмање 4 табака, а цена јој је 50 новч. Претплату ваља послати најдаље до 20. јан. писцу у Беч (Wien, IV. Waaggasse Nr. 3. II. 31. St. 2.)

(*Др. Јован Суботић.*) 8. јуна о. г. биће управо 50 година од како се др. Јован Суботић појавио у „Летопису“ на пољу српске књижевности. Књижевни одбор „Матице српске“ решио је, да достојном светковином прослави педесетогодишњицу Суботићевог обилатог, многоврсног књижевног рада и изабрао је своја три члана, који ће имати да поднесу предлог о начину те прославе.

(*Моруна.*) Пред божићне празнике ухватили су рибари у Дунаву код Белегиша (Срем) велику моруна. Дужина те рибе била је 2.55 m, обим 1.18 m, а била је тешка 120 килограма. Моруна те величине ретко кад залутају у горњи Дунав. Иста моруна продата је за Београд.

(*Српско певачко друштво у Панчеву*) бројало је прошле године 49 члана певача, 44 певачице, 94 потпомажућа члана и 18 почасних чланова.

(*Маџарска учена академија у Будимпешти*) располаже имањем од близо два милиона форината. Прошле године износило је примање 153.205 фор., а издавање 115.276 фр.

(*Београд.*) Изишао је статут српског археолошког друштва, које се оснива у Београду. Смер овога друштва је: одржавати, прикупљати, изучавати и на свет издавати културне, историјске и уметничке старине из свију периода преисторијског и историјског живота на српској земљи. Управа друштвена издала је позив на упис у чланство. Желимо том позиву што више одзива.

(*Колику штету почини јастреб.*) Прошлого лета опази неки шумар на високој јели гњездо од јастреба и рече неком човеку, који се баш ту десио, да се попне на јелу и да гњездо скине. Тако и би; у гњезду пак нађоше поред облигатног броја младета: 1 старог зеца, 3 млада зеца, 4 јаребице, 2 голуба, 7 косова, 5 врабаца, 3 говедарке, 4 зебе, 8 пеница. Из тог се пописа може да суди, колику штету почини за годину дана само један једини јастреб и за то треба тога харамију требити колико се год може.

(*На жртвеник просвете.*) Пречасни господин архимандрит манастира Кувеждина Сава витез Стојчевић изволео је и ове године претплатити „Школски лист“ за г. Бранка Влашкалића учитеља у манастиру Грабовцу. Врли родољуб г. Лука Л. Јовановић, кр. брзојава надчиновник у Загребу претплатио је као сваке тако и ове године „Школски лист“ за српску школу у босанском Шамцу.

(*Јавна захвала.*) Овдашњи трговац г. Васа Јовановић буквички као прошлих година тако је и ове српској школској младежи 10 књига као божићни дар поклонито. За тај дар, како од своје стране исто тако и од наше школске младежи овим топлу благодарност изричем. У Н. Слан-камену 1. Јануара 1884.

Мојсије Визумић.

ПРОМЕНЕ У ШКОЛСТВУ.

Равнатељ више девојачке школе у Вараждину Фрања Степанек именован је кр жупанијским школским надзорником за жупанију вараждинску.

Сврш. приправница Јелена Петровића постављена је за пр. учитељицу у Срп. Итебеју, а сврш. приправник Коста Петровић за пр. учитеља у Мокрину. Учитељ у Винковци Атанасије Стојадиновић промакнут је из трећег плаћенога разреда у други. Учитељ у Уљанику Петар Богић именован је правим учитељем у Вел. Грђевцу, привр. учитељ у Мохову Јован Чордашић привр. учитељем у Малој Ремети, а нам. учитељ у Нови Пављави Дамјан Поповић и нам. учитељ у Поновцу Никола Драгојевић правим учитељима у истим местима и сврш. приправник Богомил Прица привр. подучитељем у Ораховици. Учитељ у Миклеушки Коста Драгосавац постављен је за учитеља у Слобоштини.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— Тражи се учитељ и појак у Слобоштини у кр. поджупанији пожепској. Плата 350 ф., стан и огрев. Молбенице управљене на вис. кр. земаљску владу, одељење за богоштвоје и наставу шаљу се до краја јануара по нов. кал. месном школском одбору.

— Тражи се учитељ и појак у Уљанику у кр. поджупанији пакрачкој. Плата 400 ф., стан, 3 јутра земље и огрев. Молбенице управљене као горе шаљу се до краја јануара по нов. кал. месном школском одбору.

— Тражи се учитељ православне вере у Цератовици Великој, општине грубишнопољске у кр. поджупанији беловарској. Плата 350 ф., стан и огрев. Молбенице управљене као горе шаљу се до краја јануара по нов. кал. кр. надзорништву и Беловару.

— Тражи се други учитељ и појак у Ровишту у кр. поджупанији крижевачкој. Плата 350 ф., стан и огрев. Молбенице управљене као горе шаљу се до 3 фебр. по нов. кал. кр. надзорништву к крижевице.

— Тражи се учитељ у Рац-Алмашу. Плата по сесије земље, од брачног пара по 1:20 ф. и стан Молбенице до краја јануара г. Г. Амиджићу пароху и председнику у Рац-Алмаш.

— Тражи се учитељ у Мокрину. Плата 442 фр. 90 н., стан и 3 ланца земље. Молбенице до краја јануара одбору српских школа у Мокрин.

НОВЕ КЊИГЕ.

Познавање и неговање човечијег тела за ученике основних школа написао Светозар Милетић учитељ. Треће издање. У Земуну издање и штампана Србина-Милоша Грабовачког 1883. Мала 8° с. 32. Цена 10 новч. или 20 пара д.

ЈАВНА КОРЕСПОДЕНЦИЈА.

Г. Марку Врсаловићу равн. уч. Повље. Нека буде и ове године по Вашој жељи. — Г. Милошу Костићу уч. у бос. Градишци. Послали смо Вам „Ш. Л.“ од 1881. год., за који нам дугујете 1 ф. а. вр. — „О здрављу у школи.“ Пуно је грешака у језику, а и стварних (у ваздуху се не налази карбонијум, него угљена киселина). Члатак се тај не може исправити, него треба сасвим да се преради, а за то немамо на жалост времена. — „Школски врт и како треба да буде уређен и т. д.“ Предмет је тај већ довољно испрљен у извештајима са учитељских скупуштина, који су саопштени у последњим бројевима. Жао нас је да сте се закаснили. Поздрав.

Молимо све пријатеље „Школског листа,“ да се заузму, да се исти већма распростре по што је до сада случај. Само тако осигураће се опстанак овоме листу. Данас је на жалост још врло много српских учитеља, којима он никако не долази у руке. Цена је означена на челу листа. Још имамо потпуних примерака од „Школскога Листа“ за гг. 1881., 1882. и 1883. Сваки од прва два течаја стаје 1 ф. а. вр., а течај од 1883. год. 3 ф. а. вр.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампа Ф. Битерман.